

جشنواره «کتاب و رسانه» با هدف ایجاد ارتباطی عمیق تر میان کتاب و رسانه، برگزار می‌شود. این جشنواره به ترویج کتاب و کتاب‌خوانی کمک کرده و بستری را برای ارزیابی و تقدیر از خلاقانه‌ترین آثار رسانه‌ای در حوزه کتاب فراهم می‌آورد. بیست‌ودومین دوره این جشنواره در سی‌ودومین هفته کتاب جمهوری اسلامی ایران آغاز شده و اهالی رسانه تا بیستم آذر ۱۴۰۳ فرصت دارند تا آثار خود را که در بازه زمانی

ضیافت جشنواره

«کتاب و رسانه»

برای فعالان نشر

اول مهر ۱۴۰۲ تا ۳۱ شهریور ۱۴۰۳ منتشر شده‌اند، به نشانی رسمی جشنواره ارسال کنند. این دوره همچنین به تقدیر از نقش آفرینان شاخص در حوزه کتاب و رسانه می‌پردازد و پنج جایزه ویژه در نظر گرفته است؛ جایزه ناشرفعال برای ناشری که به‌خوبی از بسترهای نوین رسانه‌ای برای ترویج کتاب استفاده کرده، جایزه شخصیت فعال رسانه‌ای کتاب به شخصیتی اهدا می‌شود که در فرهنگ‌سازی کتاب‌خوانی تأثیرگذار بوده است،

داغ عطریا

با مروری بر تاریخچه شعر فاطمی می‌توان دریافت که وقوع انقلاب اسلامی باعث شد شعرها

سراسر جمله عالم پَر زنان آند
زنی چون فاطمه، خیرالنساء؟
او در کتابش «حدیقه‌الحقیقه» با اشارهای به نام مبارک فاطمه سروده است:
نشوی غافل از بنی‌هاشم
وزیدا... فوق ایدیهم
داد حق شیر این جهان همه را
جز فطامش نداد فاطمه را
دیگر شاعر این قرن، ادیب صابر، شاعر مقتول اهل ترمذ در ازبکستان کنونی بوده که در تلمیحی به ماجرای فدک سروده است:
از آن‌که معتقد مرتضی و فاطمه‌ام
که زین حصول درج باشد و خلاصی دَرک
ز روزگار به دردم، ز دوستان محروم
چو مرتضی ز خلافت، چو فاطمه ز فدک
شاعر دیگر همین قرن، قوامی رازی، یازدرباره حضرت زهرا(س) گفته است:
زهراو مصطفی و علی سوخته ز درد
ماتم سرای ساخته بر سدره منتها
در پیش مصطفی شده زهرای تنگدل
گریان که چپست درخ حسین مرادوا
تاکی زامت تو به مانرخ هارسد؟
دائم که‌ای پدر ندهی تو پدین رضا
فرزند من که هست تو را آشنای جان
در خون همی‌کند به مصاف اندر آشنا...

روایت ورود حضرت به محشر

در دوره‌های بعد که مذهب شیعه قوام‌یشتری گرفت، بسامد شعرهای اهل بی‌تی و فاطمی نیز بیشتر شد. از جمله در قرن هشتم، زمانی که شیعه آن قدر قوی بود که باعث به وجود آمدن قیامی مهم و تشکیل دولتی مستقل به نام سرسیداران شد. در این دوران شاعر شیعی، فخرالدین محمود بن یحیی‌الدین مشهور به ابن‌یحیی فریومدی، شعری ماندگار و خاص برای حضرت فاطمه(س) در بیان روایت ورود آن حضرت به محشر سروده است.
در روایتی از پیامبر(ص) نقل شده است که در محشر، منادی پروردگار به خلائق ندا می‌کند که اینک فاطمه، دختر پیغمبر خاتم می‌خواهد بر صراط بگذرد، پس: «غضوا ابصارکم» و احدی باقی نماند مگر این‌که چشم خود را از رویت ایشان بربندد، پس زهرای اطهر با حشمت وارد بهشت می‌شود و محبان ایشان با چنگ‌زدن به دامن کسای حضرتش همراه او رهسپار بهشت می‌شوند. ابن‌یحییمن گفته است:
شنیدم ز گفتار کار آگهان
بزرگان گیتی کهان و مهان
که پیغمبر پاک والا نسب
محمد سر سروران عرب
چنین گفت روزی به اصحاب خود
به خاصان درگاه و احباب خود
که چون روز محشر درآید همی
خلائق سوی محشر آید همی
منادی برآید به هفت آسمان
که‌ای اهل محشر کران تا کران
زن و مرد چشمان به هم برنیدد
دل از رنج گیتی به هم برنیدد

جایزه رسانه حامی کتاب به رسانه‌ای که در محتوای خود به ترویج کتاب توجه ویژه‌ای دارد، جایزه برترین ویرین- رسانه کتابفروشی‌ها به کتابفروشی‌ای که به‌طور خلاقانه کتاب‌هایش را معرفی کرده‌اند، جایزه آثار منتخب از نگاه اهالی صنعت نشر به آثار رسانه‌ای برجسته به انتخاب ناشران و کتابفروشان اهدا می‌شود. این جوایز در اختتامیه جشنواره به منظور تقدیر از تلاش‌های خلاقانه در صنعت کتاب و رسانه اهدا خواهند شد.

آرش شفاعی
گروه فرهنگ و هنر

ادبیات عرب در این‌خصوص شعرهایی استوار سروده‌اند. سرودن شعر درباره دختر گرامی‌رسول اعظم(ص) در آن دوران حساسیت شدیدی برمی‌انگیخت و نشان دهنده‌گرایش شیعی شاعرانش بود. دستگاه خلافت اموی و عباسی، در این زمینه سختگیر بود و شاعران را به این سبب آزار و تهدید می‌کرد. به‌همین دلیل، شعر سرودن برای آن بزرگوار، شجاعت و ایمانی قوی می‌خواست که نشان‌دهنده اعتقادات عمیق شاعرانش بود.

کمیت اسدی، شاعر شیعی قرن دوم که هم‌زمان با امامت حضرات سجاد، محمد باقر و جعفر صادق(علیهم‌السلام) می‌زیست و قصیده‌هایش به «هاشمیات» معروف است، شعر مشهوری برای حضرت زهرا(س) دارد و در آن به ماجرای فدک پرداخته است.

دیگر شاعر این دوران که او هم درباره ستمی‌که برخاندان نبوت رفته است، شعرهای محکمی دارد، سید اسماعیل حمیدی است که‌او نیز معاصر امامان باقر و صادق (ع) بوده است. قصیده‌ای از او روایت شده که در آن می‌گوید:

و فاطم قدواصت بان لایصلیا/ علیها وان لایدنوا من رجالاتبر
علیا و مقدأ و آن یخرجوا بیا/ رویدأ لبیل فی سکوت وفی ستر

یعنی: فاطمه، به علی و مقداد وصیت کرد که شبانگاه به آرامی، در خاموشی و پوشیده از دیده‌ها، او را به خاک سپارند و آنهایی که از ایشان ناخشوند است، بروی نماز نخوانند و به قبر او نزدیک نشوند.

در این زمینه، اشعار بسیاری از دیگر شاعران شیعی چون منصور نمری شاعری که هارون عباسی دستور قتلش را صادر کرد، ابوالاسود دولتی، فرزدق، ابومحمد دیک‌الجن و دعیل خزاعی روایت شده که همگی در اوج فصاحت و در قله دلآوری و شهامت هستند.

خراسان، زادگاه شعر فاطمی

اما نخستین طلیعه‌های شعر فاطمی، همچون خود شعر فارسی، از سرزمین خراسان برآمد. چنانکه می‌دانیم در قرون سوم و چهارم هجری با قوام یافتن زبان فارسی، شاعران ایرانی که بیشتر عمدتاً به زبان عربی شعر می‌سرودند، سرودن شعر به زبان مادری خود را آغاز کردند و به‌دلیل استقرار دولت‌های ایرانی در خراسان بزرگ که شامل خراسان امروز، بخش‌هایی بزرگ از افغانستان، تاجیکستان، ترکمنستان و ازبکستان امروزی می‌شد، شاعران خراسان در خط مقدم سرودن شعر به این زبان بودند. گرایش شدید به تشیع در این منطقه، باعث شد که از همان ابتدا، سرودن برای اهل بیت(ع) در میان شاعران این خطه رایج باشد.

دقیقی توسی یکی از شاعران قرن چهارم است. او نخستین‌کسی است که به این فکر افتاد که داستان‌های اسطوره‌ای و تاریخی ایران را به‌نظم درآورد و هنگامی‌که این کار بزرگ در ابتدایش بود، به‌دست غلامش کشته شد. فردوسی توسی، همشهری بزرگ و شاعرش کار او را دنبال کرد و همه بیت‌های دقیقی را عیناً در شاهنامه سترگ خود آورد تا نام این شاعر جوان‌ترک در تاریخ جاودانه بماند. دقیقی این افتخار را هم داشت که کهن‌ترین شعر

فاطمی فارسی به نام او باشد. او در یکی از بیت‌های چکامه‌ای بلند، به نام مقدس حضرت زهرا(س) اشاره کرده است. جایی که می‌گوید:
چنان چون من بر او کریم، نگردد/ آثر شیر، زهرا روز محشر
که شیر در اینجا منظور همان حسین(ع) است.

شفاعت این پنج تن

پس از آن است که در شعر بسیاری از شاعران کلاسیک زبان فارسی می‌توان، ردپای ارادت به دختر حضرت رسول(ص) را دید. مثلاً یک قرن بعد از دقیقی، شاعری اهل ری به نام غضائری رازی، قطعه مشهوری سروده که در آن به نام مبارک حضرت زهرا(س) اشاره شده است:

مراشفاعت این پنج تن پسنده بود
که روز حشر بدین پنج تن رهانم تن
بهین خلق و بردارش و دختر و دو پسر
محمد و علی و فاطمه، حسین و حسن
ایا کسی که شدی معتصم به آل رسول
زهی سعادت تو، لاتخف ولاتخزن!
شاعر دیگری در همین قرن بوده که ما از زندگی او چیز زیادی نمی‌دانیم و تنها تخلصش «ربیع» برایمان شناخته شده است. او منظومه‌ای سروده به نام «علی‌نامه» و در آن آورده است:

چو نبوتش نامه هم‌اندر زمان
فرستاد حیدر بر کوفیان
به دست حسین، نور چشم نبی
امید بتول، آفتاب وصی
حمیرا شد آ که ز حال رسول
که آمد بر وی ز جفت بتول
البته باید توجه داشت که بسیاری از شعر شاعران شیعی تا قبل از قرن پنجم به‌دلیل تلاطمات زمانه و حساسیت‌هایی که نسبت به مذهب تشیع وجود داشته از میان رفته و این دریغ برای ماه‌های مانده که‌از این دوران شعرهای زیادی به‌دست‌مان نرسیده است.

فاطمیه

در قاب دوربین

گالری محیط خانه هنرمندان ایران به‌مناسبت سالروز شهادت حضرت فاطمه زهرا(س)، نمایشگاهی از عکس‌های محمد نوروزی با عنوان «سر به سوی آسمان» را افتتاح می‌کند. این نمایشگاه امروز ساعت ۱۶ آغاز می‌شود و به مدت ۱۰ روز ادامه خواهد داشت. در دیپاچه نمایشگاه آمده است که این مجموعه شامل ۲۱ عکس بوده که لحظات سوگواری را روایت می‌کند و اشک‌ها را به عمق عشق و داغ آسمانی مرتبط می‌سازد. علاقه‌مندان می‌توانند از ۱۵ تا ۲۴ آذر به این نمایشگاه مراجعه کنند.

نوا

همکاری سامی یوسف با هنرمند ایران

پیویا سرایی، مدرس و نوازنده سنتور، از جدیدترین فعالیت‌های موسیقایی خود خبر داد. وی در فستیوال بین‌المللی موسیقی «تنویر» در امارات با هنرمندانی از کشورهای مختلف شرکت کرده است. این فستیوال با استقبال خوبی از سوی مخاطبان مواجه شد و سامی یوسف، خواننده شناخته‌شده موسیقی آیینی، در کنار آنسامبلی متشکل از نوازندگان کشورهای گوناگون، به اجرای آثار عرفانی پرداخت. سرایی در این اجرا به نوازندگی سنتور پرداخت و با سازهایی مانند قانون، عود و گیتار هم‌خوانی کرد. علاوه بر این، سرایی اخیراً به عنوان تک‌نواز سنتور در پروژه بین‌المللی «ارباب حلقه‌ها» در استانبول نیز حضور داشت. این مدرس و پژوهشگر موسیقی ایرانی در پایان درباره دیگر فعالیت‌های خود بیان کرد: «آهنگسازی نمایش «شب‌خوک» به‌کارگردانی آرش سنجایی هم از دیگر فعالیت‌هایم طی روزهای اخیر محسوب می‌شود.» وی عضو هیأت علمی گروه موسیقی دانشگاه هنر و استاد سنتور است و در زمینه آهنگسازی نیز تدریس می‌کند. سرایی که دارای نشان درجه‌۱ هنری در موسیقی ایرانی است، در جشنواره‌های مختلف به عنوان داور در بخش‌های آهنگسازی و سنتور فعالیت داشته است.

صدا

«آتش نهان» پرواز همای منتشر شد

جدیدترین اثر پرواز همای که موسیقی و تولید آن را بابک زرین از موسیقین‌های سرشناس ایرانی برعهده داشته، روانه بازار موسیقی کشور شد. بابک زرین، آهنگساز آلبوم نیز درباره این اثر جدید و همکاری با پرواز همای گفت: «آلبوم «آتش نهان» بیش از سه سال برای تولید و چیدمانش زمان صرف شده و همه تلاش من، ارتباط درست موسیقی و صدا و مفاهیمی بود که تلاش کردیم به آنها بپردازیم. معتقدم این آلبوم به لحاظ محتوایی یکی از جدی‌ترین آثاری است که تولید کرده‌ایم و پرواز همای با انرژی بالا و بسیار قدرتمند آن را خوانده است.» این آلبوم در ۹ قطعه به نام‌های دل‌ریایی، برکه رویا، عشق و عقل، آتش نهان، ماه من، آخرین فریاد، خسته، گریه کردم، حکایت دل و حضور و همکاری هنرمندانی چون معین برزه، مجید افشاری، محمدرضا یار، صابر قدیمی و حافظ در بخش شاعران و ترانه‌سراها منتشر شده است. نوازندگانی چون علی جعفری یویان، میلاد عالمی، حامد کرمانی، اهورا خادمی، بردیا کیارس، ناصر رحیمی، مهرداد عالمی، هادی اسماعیلی، عادل اسفراغده و... نیز در این آلبوم ساز زده‌اند.